

PÁPA VÁROS POLGÁRMESTERE

8500 PÁPA, Fő u. 5.

Tel: 89/515-000

Fax: 89/515-083

E-mail: polgarmester@papa.hu

36

Tisztelt Képviselőtestület!

Deák Ferenc (1803-1876) jogász, táblabíró, államférfi, országgyűlési képviselő és a Batthyány-kormány igazságügy-minisztere pápai gimnáziumi tanulmányai alatti itt tartózkodásának emléket állító táblát a pápai 3832/3 hrsz-ú, természetben Pápa, Korona utca 45. szám alatti ingatlanon álló lakóházon helyezték el.

Deák Ferenc az 1812/1813-as tanévben a pápai bencés algimnáziumba, a mai Türr István Gimnázium előd intézményébe járt. Lakása, az akkor Rozmaringnak nevezett utcában volt egy özvegy kasznárnénál. Egykori lakóházát 1935-ben azonosították, ekkor került rá az emléktábla. Az épületet 1958-ban műemléki védetség alá helyezték.

A Forster Gyula Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ Nyilvántartási Irodája 2016-ban hivatalból indított eljárásban vizsgálta, hogy az épület védetségét indokolt-e fenntartani. A hatóság az eljárást záró 600/1589-6/2016. iktatószámú határozatával az ingatlant törölte a központi közhiteles műemléki nyilvántartásból.

Ettől kezdve az épület átalakításával, felújításával, lebontásával kapcsolatos kötelezettségek jelentősen lecsökkentek. Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének Pápa város településképeinek védelméről szóló 36/2017. (XII.22.) önkormányzati rendelete területi hatálya a Korona utca páratlan oldalára, így fenti ingatlanra nem terjedt ki.

A Pápai Polgármesteri Hivatal még a nyilvántartásból való törlés évében egyeztetett a tulajdonosokkal, melynek során megállapodás született arról, hogy amennyiben az épület olyan átalakításon, felújításon esik át vagy le kívánják azt bontani, és a tábla leszerelésére kerül sor, akkor azt gondos kibontás után a helytörténeti múzeumnak kell átadni.

Az épület felújítása néhány éve a tetőfelújítással és az ablakcserével megkezdődött, a homlokzatfelújítás 2025 őszén indult, melynek során az ingatlan egyik résztulajdonosa jelezte, hogy az emléktáblát az épület homlokzatáról le kívánják szerelni. Az emléktábla átvételéről a Pápai Városfejlesztő Társaság Nonprofit Kft. munkatársainak közreműködésével 2025. október 3-án intézkedtünk.

Javasolom, hogy a Képviselőtestület Deák Ferencnek az emléktáblával közterületen állítson emléket akként, hogy az egykori lakóhelyét emlékjelként jelölje meg. Az emléktábla elhelyezhető a Pápa, Korona u. 45. sz. alatti lakóház előtti járda és kiemelt szegéllyel védett úttest közötti zöldsávban. Ide egy tömörített aljzatra, a földbe beásott faragott terméskötőmb talapzat kerülne a tábla, ami azt megfelelően, méltó módon tartja.

Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének az emlékmű, botlókő, emléktábla és magyarázó tábla állítás rendjéről szóló 27/2011. (IX.29.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: Rendelet) 2. § (3) bekezdés szerint az emlékmű felállításának engedélyezéséről – a Humán erőforrás Bizottság, valamint, ha az önkormányzat éves költségvetését érinti, a Gazdasági Bizottság véleményezése után – a Képviselőtestület dönt.

A Rendelet 3. § (1) bekezdés szerint az emlékmű által ábrázolni vagy megörökíteni kívánt személy, tárgy vagy esemény összefüggésben kell, hogy álljon Pápa várossal, annak lakosságával, vagy országos jelentőségűnek kell lennie.

A Rendelet 6. § (2) bekezdése szerint a Képviselőtestület dönthet arról, hogy az emlékmű felállításának, karbantartásának, ápolásának, javításának, helyreállításának költségeit az önkormányzat az éves költségvetése terhére részben vagy egészben viseli.

Az emléktábla felállításához építési engedély nem szükséges, annak elhelyezése örökségvédelmi érdeket nem sért, a tervezett mérete, anyaga, kivitelezése megfelel a Rendelet 9. §-ában foglaltaknak.

Mezei László önkormányzati főépítész szakvéleménye az előterjesztés mellékletét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselőtestületet, hogy az előterjesztést megtárgyalni, és az alábbi határozati javaslatot elfogadni szíveskedjen.

Összeállította: Tóth József köztisztviselő

Pápa, 2026. február 16.

Gróber Attila
polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT

Pápa Város Önkormányzatának Képviselőtestülete úgy dönt, hogy Deák Ferenc pápai diákévei alatti tartózkodásának emléket állító emléktáblát - az előterjesztésben foglaltak szerint - a Pápa, Korona utca 45. számú épület előtti 3823 hrsz-ú közterület zöldsávjába felállítandó faragott terméskő alapzatra helyezi el.

A Képviselőtestület az emléktábla felállításával, folyamatos karbantartásával, ápolásával, javításával, helyreállításával kapcsolatos költségeket Pápa Város Önkormányzatának mindekori éves költségvetése terhére biztosítja.

Határidő: folyamatos

Felelős: Gróber Attila polgármester

Rádi Róbert városfejlesztési osztályvezető

Szalai Krisztina gazdasági osztályvezető

PÁPA VÁROS FŐÉPÍTÉSZE

8500 PÁPA, Fő u. 12.

Tel: 89/515-000

Fax: 89/313-989

E-mail: foepitesz@papa.hu

FŐÉPÍTÉSZI SZAKVÉLEMÉNY

2018. október 17-én Kerecsényi Zoltán így emlékezik Deák Ferenc pápai éveiről:¹

„205 esztendővel ezelőtt, az 1812/13-as tanévben diákoskodott Pápán, – koptatta itt az utcaköveket. Rokonai is éltek a városban, Püspökiék. Így aztán elkerülve innen, természetesnek tűnő, hogy később sem szakadt meg kapcsolata egykori diákvárosával. Itt volt több, mint 190 esztendővel ezelőtt, 1827 júniusának első napjaiban jó barátjával, a magyarság nagy költőjével, Vörösmarty Mihállyal is; együtt vettek részt a pápai Alsóvárosi köztemetőben, a jeles pápai professzor, író, nyelvész: Pápay Sámuel temetésén. De jó barátságban állt a kiemelkedő jogtudóssal, hajdani pápai jogtanárral Zádor Stettner Györggyel is, akitől gyakran kért tanácsokat és irodalmakat. 1847 augusztusában is – egy külföldi útjáról hazatérve – e célból érkezett meg Pápára Stettnerhez látogatóba. Stettner 1848-ig munkált Pápán, mindaddig, amíg el nem fogadta barátja, az akkor már igazságügy-miniszterként működő Deák Ferenc felkérését, kinevezését a pesti váltótörvényszékhez közbírónak. Az 1848-as forradalmi napokban – igaz hogy röpké pillanat erejéig – is megfordult Deák Pápán.*

Halálát követve sem feledték a helyiek, emlékét hűen igyekeztek ápolni. Utcát neveztek el róla, emléktáblákat, szobrot állítottak neki a pápai Korona utcában, s a néhai bencés (ma Türr) gimnázium épületében. Az 1887-es, nagy részvét melletti pesti újratemetési szertartásán is ott voltak a pápaiak, s az akkori Pápai Lapok tartalmas vezércikkben emlékezett meg a néhai pápai diákról. Ennek záró sorait érdemes idézni ma is: „Csak azt kívánjuk, hogy Deák Ferenc szelleme és elvei sok követőre leljenek amaz államférfiak között, akiknek kötelessége Magyarország sorsát vezetni és intézni.”

Idestova 150 esztendővel ezelőtt, 1867-ben Deák Ferenc kiejtette, hogy a jelen lehetőségeinek megmentésével időt nyerjen a jövőnek! Kossuth Lajos és Széchenyi István mellett a XIX. század talán legnagyobb hatású, a nemzet életét gyökeresen befolyásoló politikusa és szervezője volt Deák Ferenc, vagyis ahogy Kossuth nevezte: a „haza bölcse”.

1935-ben, amikor a pápai Korona utcai Deák-emléktáblát a pápai születésű dr. Lázár Andor igazságügy-miniszter léleplezte, avatóbeszédében ekképp fogalmazott: „Deák Ferenc azt mondja, nem fog Magyarországgal megbírkózni semmi idegen hatalom, hogyha a magyar talajról nem tudják elszakítani Magyarországot. Mindaddig, míg lelkünk az intézményeinkkel, gondolatainkkal, tereinkkel a magyar múlthoz, a magyar talajhoz ragaszkodik, addig semmiféle ellenséges erő nem bír megbírkózni velünk, de ha elszakadunk a magyar talajtól, annak levegőjétől, akkor meg tudnak fojtani bennünket, mint ahogy Herkules is megfojtotta Anteust. És azt mondja Deák Ferenc, vajon erősebb lett-e Herkules az által, hogy megfojtotta Anteust?

¹ Megjelent 2018. október 17. <https://www.infopapa.hu>

Vajon nem akkor lettek volna-e erősebbek, hogyha ahelyett, hogy egymással szálltak szembe, együtt kezdtek volna valamit megvalósítani? Melyik több erő? A Herkulesé, amelyik legyőzte Anteust? Vagy Herkulesé és Anteusé együtt? Így vagyunk ma is... Deák Ferenc példája a mai időkre is illik, hogy tudniillik egymást meg tudjuk-e fojtani? De ezzel nem lesz erősebb a nemzet. A magyar nemzet akkor lesz erős, hogyha azt az erőt, amely bennünk, magyarokban él, nem egymás megfojtására használjuk, hanem arra, hogy azzal, akit meg akartunk fojtani, azzal együtt, azzal egyetértve dolgozzunk Magyarország jövőjéért..."

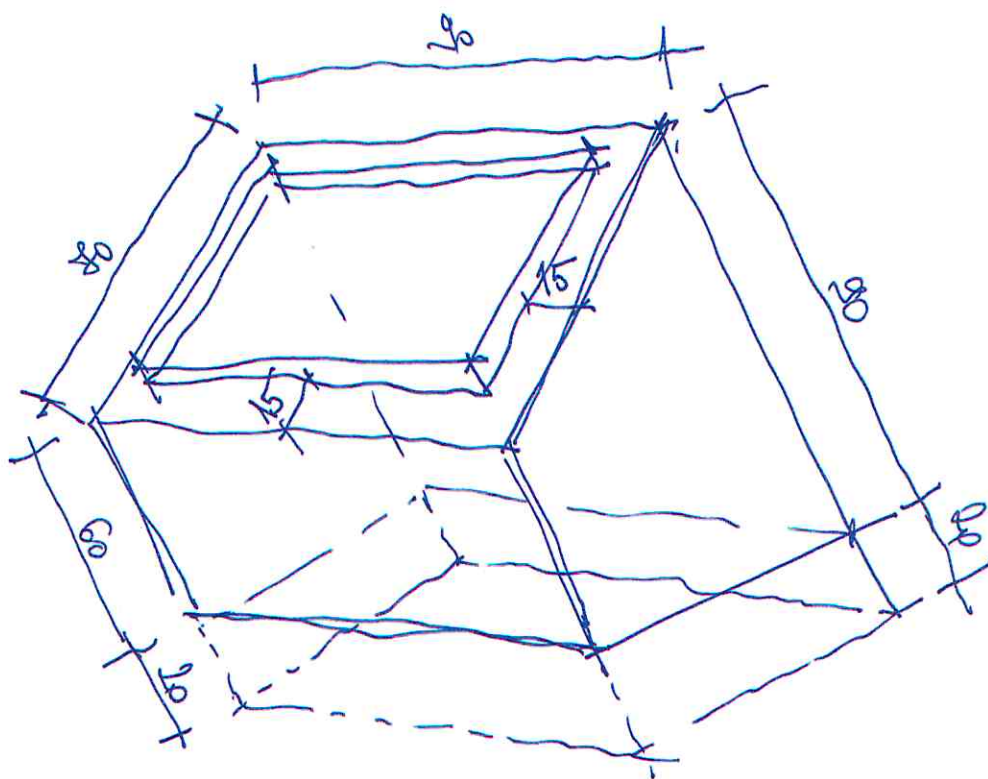

A Koröna utca 45. szám (3832/3. hrsz.) alatti házön elhelyezett emléktábla az épület felújításának 2025. évi befejezéséig érintetlenül állt.

Pápán mindössze a gimnázium épületének szélfogójában álló "Itt tanult Deák Ferenc az 1812-13-ik isk. évben." feliratú tábla őrzi Deák emlékét.

Deák Ferenc rövid ittlétének emléke a városi identitás részévé vált, az egykori lakhelyet jelölő emléktábla újbóli felállítása erkölcsi kötelességünk. Miután az épület tulajdonosa elzárkózik a tábla homlokzaton történő elhelyezésétől, így javaslom az épület előtti járda és úttest közötti zöldsávban egy emlékkő (kőtömb) felállítását, melynek ferde felületén az egykori tábla rögzíthető.

A kötőmb a városi köztereken gyakori tardosi vörös mészkőből készülhet, melynek felületét natúr fűrészelt vagy mattcsiszolt formában szerencsés kialakítani.

Pápa, 2026. február 16.

Mezei László
főépítész